

Република Србија
РАЗВОЈНА АГЕНЦИЈА СРБИЈЕ

УПУТСТВО
ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА ПОДРШКЕ ПРИВРЕДНИМ
ДРУШТВИМА ЗА УСВАЈАЊЕ ПРИНЦИПА ПОСЛОВАЊА У
МЕЂУНАРОДНИМ ЛАНЦИМА ВРЕДНОСТИ У 2024. ГОДИНИ

Садржај

1. ПОЈМОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ	3
1.1. Појмови.....	3
1.2. Скраћенице.....	4
2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОГРАМУ	5
2.1. Правни оквир	5
2.2. Циљ Програма.....	6
2.3. Буџет Програма и расположива финансијска средства	7
2.4. Трајање јавног позива	7
3. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ	7
3.1. Општи услови	7
3.2. Посебни услови	8
4. НАМЕНА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА	9
4.1. Мере интервенције	9
4.2. Оправдани трошкови.....	12
5. ПОСТУПАК СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА	13
5.1. Подношење пријаве.....	13
5.2. Обавезна документација за учешће у Програму	14
5.3. Оцена исправности пријаве и процена пословних перформанси Подносиоца пријаве	14
5.4. Решење којим се одобравају бесповратна средства	15
5.5. Пројекат и Уговор о додели бесповратних средстава.....	16
6. ПОСТУПАК ВЕРИФИКАЦИЈЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА И НАЧИН ИСПЛАТЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА.....	16
6.1. Доказивање завршених активности	16
6.2. Поступак верификације Пројекта и исплата бесповратних средстава.....	16
7. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	17
7.1. Пословна тајна	17
7.2. Извештавање	17
7.3. Промоција Корисника ка пословној заједници	17
8. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА.....	18
9. ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНАТА КОЈИ ЧИНЕ САСТАВНИ ДЕО ОВОГ УПУТСТВА	18

1. ПОЈМОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

1.1. Појмови

Подносилац пријаве	Микро, мало и средње привредно друштво или предузетник регистровано у Републици Србији у складу са законом о регистрацији које се пријавило на Програм
Пријава	Скуп свих образаца и докумената дефинисаних овим упутством који се подносе ради учешћа у Програму. Сва документа морају имати датум, потпис и као скенирани морају бити приложени на Портал.
Локални добављач	Привредно друштво или предузетник које испуњава или може да испуни услове за укључење у ланац добављача мултинационалне компаније.
Корисник	Подносилац пријаве који је благовремено предао потпуну, допуштenu и уредну пријаву, а коме су бесповратна средства одобрена решењем и са којим Агенција закључује Уговор о додели бесповратних средстава.
Мултинационална компанија	У смислу овог програма је компанија која: 1) има производне погоне у најмање три државе; 2) запошљава најмање 1000 радника на нивоу групе; 3) има остварен укупан пословни приход од преко 200.000.000,00 евра на нивоу групе; 4) послује у ланцима вредности у смислу овог програма/пројекат је усмерен на дивизију МНК која послује у ланцима вредности у смислу овог програма.
Пројекат	План спровођења пројектних активности поводом којих су Кориснику одобрена бесповратна средства, а са којим је Агенција сагласна.
Верификација реализације Пројекта	Поступак који спроводи Агенција како би утврдила да су активности предвиђене Пројектом реализоване.
Производи из групе директних материјала, компоненти, система или подсистема	Производи који су интегрисани у готов производ, односно, који улазе у састав готовог производа.
Производи из групе индиректних материјала, компоненти, система или подсистема	Алати, калупи и прибор у функцији серијског производног процеса мултинационалне компаније.
Портал Агенције	Платформа која омогућава подношење Пријава и прилагање тражене документације за различите фазе Програма.

1.2. Скраћенице

Програм подршке привредним друштвима за усвајање принципа пословања у међународним ланцима вредности у 2024. години	Програм
Упутство за спровођење Програма подршке привредним друштвима за усвајање принципа пословања у међународним ланцима вредности у 2024. години	Упутство
Упутство за спровођење верификације реализације Пројекта	Упутство за верификацију
Јавни позив у оквиру Програма подршке привредним друштвима за усвајање принципа пословања у међународним ланцима вредности у 2024. години	Јавни позив
Развојна агенција Србије	Агенција
Мултинационална компанија	МНК
Акредитационо тело Србије	АТС
Агенција за привредне регистре	АПР
Централни регистар обавезног социјалног осигурања	ЦРОСО
Народна банка Србије	НБС
Република Србија	РС
Званична валута Републике Србије	РСД
Порез на додату вредност	ПДВ

2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОГРАМУ

Програм подршке привредним друштвима за усвајање принципа пословања у међународним ланцима вредности први пут је објављен 2023. године, када је утврђено велико интересовање компанија за унапређење сопственог пословања.

Овај програм пружа могућност привредним субјектима да успоставе и побољшају своје пословне перформансе, стекну неопходна знања и испуне услове за укључивање у ланце добављача мултинационалних компанија (МНК) или њихових добављача.

Током припреме Програма, у консултацијама са МНК, утврђено је да Локални добављачи теже побољшању својих перформанси у областима као што су добијање одговарајућих сертификата, унапређење процеса управљања, проширење производних линија и увођење савремених информационих система. Међутим, идентификован је проблем: Локални добављачи често нису у могућности да прецизно дефинишу како да унапреде своје пословање или на који начин да се повежу са потенцијалним купцима.

Једна од обавезних мера у оквиру Програма је активност **Улиставања на интерактивне међународне платформе**, која Локалним добављачима пружа могућност да се повежу са потенцијалним купцима и МНК. Осим тога, ови портали пружају могућност да се одреде сегменти пословања којима је потребно унапређење, а такође пружају и могућност праћења напретка.

Програм креира оквир за успостављање комерцијалних односа између МНК и Локалних добављача. То доприноси бољој интеграцији страних улагача у локални економски систем и омогућава домаћим компанијама да усвоје принципе пословања међународних ланаца вредности.

Програм обухвата:

1. Идентификацију Локалних добављача у РС и сагледавање њихових тренутних могућности;
2. Идентификацију и мапирање група, по производима и компонентама / типовима компоненти;
3. Утврђивање потреба МНК присутних у РС, у релевантним индустријским секторима, за производима и услугама које могу бити предмет набавке од Локалних добављача;
4. Расписивање Јавног позива за подршку привредним друштвима за усвајање принципа пословања у међународним ланцима вредности у 2024. години;
5. Избор Корисника у складу са условима Програма;
6. Праћење процеса унапређења пословних перформанси, кроз одабране пројектне активности;
7. Верификацију одобрених пројектних активности и исплату одобрених бесповратних средстава;
8. Промоцију Корисника према међународној пословној заједници, кроз организацију сајмова, дана добављача и других промотивних активности.

2.1. Правни оквир

Правни оквир чине: Закон о јавним агенцијама („Сл. гласник РС”, бр. 18/2005, 81/2005 - испр. и 47/2018); Закон о улагањима („Сл. гласник РС”, бр. 89/2015 и 95/2018); Закон о привредним друштвима („Сл. Гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. Закон, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019 и 109/2021); Закон о рачуноводству („Сл. гласник РС”, бр. 73/2019 и 44/2021

- др. закон); Уредба о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 13/2010, 100/2011, 91/2012, 37/2013, 97/2013, 119/2014 и 23/2021 – др. уредбе, 62/2021- др. уредбе, 99/2021 - др. уредбе, 20/2023 - др. уредба, 43/2023 - др. уредба и 48/2023 - др. уредба); Уредба о правилима и условима за доделу помоћи мале вредности (de minimis помоћи) („Сл. гласник РС“ бр. 23/2021) и Годишњи програм рада Агенције за 2024. годину.

Стратешки оквир

Овај програм се спроводи континуирано, са циљем постизања стратешких приоритета дефинисаних у следећим документима:

- Стратегија индустријске политике РС за период 2021-2030. године;
- Стратегија паметне специјализације у РС за период 2020-2027. године;
- Стратегија развоја малих и средњих предузећа за период 2023-2027. године.

2.2. Циљ Програма

2.2.1. Општи циљ

Циљ Програма је успостављање и унапређење пословних и производних капацитета Локалних добављача за укључивање у међународне ланце вредности, односно, њихово препознавање од стране МНК које послују на тржишту РС и у иностранству.

Програм доприноси:

- Повећању конкурентности привреде РС;
- Стварању услова за раст и развој привредних друштава и предузетника;
- Побољшању и прилагођавању домаћих производа ради повећања конкурентности на иностраним тржиштима;
- Повећању удела набавки МНК у РС у односу на набавке у иностранству;
- Креирању нових радних места, кроз повећање пласмана привредних друштава и предузетника према МНК;
- Усвајању стандарда пословања, у складу са захтевима међународног пословања;
- Повећању интеграције страних улагача у привредни систем РС;
- Унапређењу позиције РС као инвестиционе дестинације, услед доступности квалитетних Локалних добављача.

2.2.2. Специфични циљеви и очекивани резултати

- Успостављање и унапређење пословних перформанси Корисника Програма;
- Већи обим пословања Корисника Програма;
- Привлачење директних страних инвестиција, кроз развијен екосистем локалних добављача;
- Имплементација прилагођених програма подршке привредним субјектима, у складу са стварним потребама Корисника и очекиваним резултатима интервенције.

2.2.3. Индикатори Програма

Током периода праћења ефеката Програма, односно 3 године по спровођењу одобрених мера интервенције, пратиће се следећи индикатори:

- Број успостављених контаката са МНК;

- Број спроведених аудита од стране МНК;
- Раст продуктивности Корисника;
- Раст пословних прихода Корисника;
- Раст профитабилности Корисника.

2.3. Буџет Програма и расположива финансијска средства

За реализацију овог Програма одређен је буџет у износу од 45.000.000,00 РСД (у даљем тексту: „Буџет Програма“). Распожива средства се одобравају појединачно Корисницима, доделом државне помоћи мале вредности у висини до одређеног процента износа оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од **7.000.000,00 РСД** по Кориснику.

Средства се додељују Кориснику у складу са одредбама Уредбе о правилима и условима за доделу помоћи мале вредности (**de minimis помоћи**) (у даљем тексту: „Уредба“), као и осталим прописима којима се уређују додела и контрола државне помоћи. Чланом 4. Уредбе прописано је да износ *de minimis* државне помоћи који се додељује Кориснику, од стране било ког даваоца, не сме прећи 23.000.000,00 РСД у било ком периоду у току три узастопне фискалне године, док је чланом 5. исте Уредбе прописано да се *de minimis* помоћ сматра додељеном у тренутку када је учесник на тржишту стекао законско право на примање помоћи. Члан 3. став 2. Уредбе дефинише корисника *de minimis* државне помоћи као учесника на тржишту који обавља економску делатност, док члан 6. став 1. описује међусобне односе између учесника, укључујући ситуације контроле и доминантног утицаја, те утврђује да учесници повезани овим односима, путем других учесника, такође представљају једног учесника на тржишту.

2.4. Трајање јавног позива

Јавни позив ће бити објављен 13. децембра 2025. године и трајаће до утрошка средстава, односно до 28. фебруара 2025. године, у зависности од тога која од наведених околности наступи раније.

3. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ

Право на учешће у Програму и доделу бесповратних средстава има Подносилац пријаве који кумулативно испуњава опште и посебне услове:

3.1. Општи услови

1. да је у тренутку подношења пријаве микро, мало и средње привредно друштво или предузетник уписан у одговарајући регистар привредних друштава или предузетника, као и да је регистрован у АПР најкасније до 1. јануара 2021. године;
2. да је у већинском власништву домаћег правног или физичког лица или може бити и страног правног лица уколико је стварни власник домаће физичко лице, у смислу Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма;
3. да није у тешкоћама у складу са правилима за доделу државне помоћи¹;
4. да је учешће капитала у јавној својини Подносиоца пријаве испод прописаног прага значајног учешћа у смислу закона којим се уређују привредна друштва;

¹ Уредба о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 13/2010, 100/2011, 91/2012, 37/2013, 97/2013, 119/2014 и 23/2021 – др. уредбе, 62/2021- др. уредбе, 99/2021 - др. уредбе, 20/2023 - др. уредба, 43/2023 - др. уредба и 48/2023 - др. уредба).

5. да је измирио доспеле обавезе по основу пореза и доприноса;
6. да оствари више од 150 бодова приликом процене пословних перформанси;
7. да није остварио права на исплату бесповратних средстава по основу Програма подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија;
8. да не испуњава услове за стицање статуса МНК или није повезан са групом која испуњава услове за стицање статуса МНК, у смислу закона којим се уређују привредна друштва;
9. да није повезан са купцем или потенцијалним купцем;

3.2 Посебни услови

Технички капацитет:

1. да поседује имплементиран систем квалитета ISO 9001 или важећи сертификат стандарда који укључује захтеве система управљања квалитетом ISO 9001.

Напомена: Уколико Подносилац пријаве не поседује важећи сертификат о имплементираним систему квалитета ISO 9001, има могућност да му се одобри учешће у Програму, тако што ће се поред осталих пројектних активности пријавити и за одобравање бесповратних средстава за спровођење пројектних активности ради имплементације и сертификације система квалитета ISO 9001.

Пословни капацитети:

1. да се у оквиру своје делатности бави производњом директних или индиректних материјала, компонената, система и подсистема у оквиру следећих индустријских области:
 - производња електричне опреме;
 - производња металних производа;
 - производња рачунара, електронских и оптичких производа;
 - производња непоменутих машина и непоменуте опреме;
 - производња моторних возила, приколица и полуприколица;
 - производња осталих саобраћајних средстава;
 - производња производа од гуме и пластика;
 - остало штампање, под којим се подразумева само штампање етикета, „паметних“ картица и налепница.
 - Производња амбалаже од папира и картона
2. да се у оквиру своје делатности бави производњом директних или индиректних материјала, компонената, система и подсистема који припадају подржаним делатностима.

Кадровски капацитет:

1. да има минимум 5 запослених лица у радном односу, на дан објављивања Јавног позива, према евиденцији ЦРОСО.

Финансијски капацитети:

1. да је у 2023. пословној години остварио приход од продаје производа и услуга у износу не мањем од 20.000.000,00 динара (посматра се позиција биланса успеха АОП 1005 - Приход од продаје производа и услуга);
2. да је у 2023. пословној години остварио удео прихода од продаје производа и услуга у укупном приходу од продаје већи или једнак 50% (овај удео се израчунава

применом следеће формуле: АОП 1005 - Приход од продаје производа и услуга / (АОП 1002 - Приход од продаје робе + АОП 1005 - Приход од продаје производа и услуга));

3. да вредност основних средстава на дан 31.12.2023. године није мања од 20.000.000,00 динара (овај удео се обрачунава као разлика позиција АОП 0009 - Некретнине, постројења и опрема и АОП 0012 - Инвестициона некретнина у билансу стања);
4. да против Подносиоца пријаве није покренут претходни стечајни поступак, није отворен стечајни поступак, није покренут поступак реорганизације или није покренут поступак ликвидације.

4. НАМЕНА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

Бесповратна средства која се одобравају у складу са овим упутством могу се доделити ради спровођења активности које су подржане у оквиру следећих мера интервенција:

1. **Подршка за унапређење конкурентности и дигитализације;**
2. **Консултантска подршка за унапређење пословних перформанси.**

Подносиоци пријаве се морају пријавити на минимално две различите активности, од чега се подразумева обавезна пријава на активност под бројем 4. у оквиру мере 4.1.1.

4.1. Мере интервенције

4.1.1. Подршка за унапређење конкурентности и дигитализације

Под овом мером интервенције подржава се спровођење следећих пројектних активности:

1. **Сертификација система квалитета** према захтевима индустријских стандарда специфичних за Подржане делатности (као што су IATF16949/IRIS/CE-3A/CEN, VDA 6.3 и други појединачни специфични стандарди у групи CEN стандарда), као и сертификација система менаџмента система квалитета (ISO 14001, ISO 50001, ISO 18001, ISO 45001, ISO 27001 и сл.).

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **50%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **2.000.000,00 РСД**.

2. **Увођење софтверских решења** у циљу оптимизације и дигитализације постојећих производних процеса, односно куповина софтвера и имплементација.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **5.000.000,00 РСД**.

3. **Израда web странице и оптимизација у интернет претраживачима.**

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, у износу који не може бити већи од **300.000,00 РСД**.

4. **Трошкови улиставања на референтне интерактивне платформе (регистрација и евалуација) – обавезна активност**, које су намењене повезивању добављача из Подржаних делатности.

Под наведеном активношћу као оправдани трошкови признају се трошкови регистрације и евалуације у оквиру платформи које служе за размену података у циљу одрживости и смањења ризика унутар ланца снабдевања, као и повезивању купаца и добављача.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до 100% од вредности оправданих трошкова за предметну активности, у износу који не може бити већи од **400.000,00 РСД**.

Трошкови улиставања поводом којих се могу доделити бесповратна средства односе се само на интерактивне платформе које омогућују преглед целокупног садржаја, односно, преглед потражње и улиставања производног програма Подносиоца пријаве као понуђача.

Подносилац пријаве може да поднесе пријаву истовремено за годишње улиставање на 3 различите платформе.

Интерактивна платформа поводом чијих трошкова улиставања се могу доделити бесповратна средства мора бити међународног карактера, самостална и референтна.

Ради остваривања права на бесповратна средства, Подносилац пријаве је у обавези да спроведен евалуацију пословних перформанси која претходи улиставању на референтне интерактивне платформе, не узимајући у обзир сам исход наведене евалуације.

4.1.2. Консултантска подршка за унапређење пословних перформанси

Под овом мером интервенције подржава се спровођење следећих пројектних активности:

- 1. Консултантска подршка за оптимизацију производних и пословних процеса** усмерених на побољшање ефикасности, продуктивности и квалитета. То укључује посебно оптимизацију постојећих процеса, оптимизацију производних линија, успостављање серијске производње, примену контроле квалитета. Циљ је унапређење пословања компанија кроз примену савремених методологија и технологија, што доприноси њиховој конкурентности.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- **За микро и мала предузећа и предузетнике:** у висини до 70% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.000.000,00 РСД.
- **За средња предузећа:** у висини до 50% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.300.000,00 РСД.

- 2. Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања,** а која укључује али не ограничава се на: корпоративно управљање, стратешко и оперативно планирање, постављање кључних показатеља учинка, упознавање са принципима пословања у међународним ланцима вредности у циљу повећања обима пласмана производа и проналажење нових клијената.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- **За микро и мала предузећа и предузетнике:** у висини до 70% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.000.000,00 РСД.
- **За средња предузећа:** у висини до 50% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.300.000,00 РСД.

- 3. Консултантска подршка за унапређење и оптимизацију процеса управљања кадровима** кроз дефинисање организационог профила привредних друштава и

корпоративне културе и коришћење аутоматизованих алата за каријерно вођење запослених и селекцију приликом запошљавања.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- **За микро и мала предузећа и предузетнике:** у висини до 70% оправданих трошкова, до максималног износа од 800.000,00 РСД.
- **За средња предузећа:** у висини до 50% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.000.000,00 РСД.

4. Консултантска подршка за укључивање тј. увођење правила, процедура и извештавања у вези са ESG факторима, што може подразумевати: заштиту животне средине, права радника, здравље и безбедност на раду, поштовање људских права, корпоративно управљање (структуре и процесе којима се привредни субјекти усмеравају и контролишу) и с тим у вези улогу, састав и разноликост управљачких тела, етичко понашање (нпр. борба против корупције и подмићивања), управљање ризицима, транспарентност и објављивање (нпр. објављивање нефинансијских информација).

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- **За микро и мала предузећа и предузетнике:** у висини до 70% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.000.000,00 РСД.
- **За средња предузећа:** у висини до 50% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.300.000,00 РСД.

5. Консултантска подршка за припрему која претходи увођења система квалитета према захтевима стандарда менаџмента квалитета (ИСО 9001, ISO 14001, ISO 50001, ISO 18001, ISO 45001, ISO 27001 и сл.) и увођења система квалитета према захтевима стандарда који су специфични и неопходни за ланце вредности у смислу овог Програма (укључујући, али не ограничавајући се на следеће стандарде: IATF16949/IRIS/CE-3A/CEN/VDA 6.3, као и други појединачни стандарда специфичне за Подржане делатности).

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- **За микро и мала предузећа и предузетнике:** у висини до 70% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.000.000,00 РСД.
- **За средња предузећа:** у висини до 50% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.300.000,00 РСД.

6. Консултантска подршка за усклађивање са захтевима зелене индустрије под чим се подразумева припрема техничке документације, студије, елабората ради смањења загађења животне средине, усклађивања са захтевима зелене индустрије, енергетске ефикасности у циљу спровођења декарбонизације и смањења индустријских емисија.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- **За микро и мала предузећа и предузетнике:** у висини до 70% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.000.000,00 РСД.
- **За средња предузећа:** у висини до 50% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.300.000,00 РСД.

7. Консултантска подршка за планирање увођења софтверских решења, односно мапирање процеса које претходи увођењу софтверских решења.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- **За микро и мала предузећа и предузетнике:** у висини до 70% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.000.000,00 РСД.
- **За средња предузећа:** у висини до 50% оправданих трошкова, до максималног износа од 1.500.000,00 РСД.

Приликом ангажовања стручног пружаоца консултантских услуга предвиђене су следеће квалификације, и то:

- Најмање 7 година искуства у предметној области за коју се ангажује;
- Најмање 3 године искуства у имплементацији пројеката у предметној области за коју се ангажује;
- Најмање 3 пројеката чијом имплементацијом је руководио у предметној области за коју се ангажује;
- Правно лице или предузетник које се ангажује за пружање консултантских услуга не може бележити нето губитак у 2023. години;
- Потребно је да правно лице или предузетник који се ангажује за пружање консултантских услуга у претходне две обрачунске године (2022. и 2023. година) остварује пословни приход најмање пет пута већи од вредности предметне услуге за коју се ангажује, посматрајући збирно обе године.

Корисници су у обавези да пре закључивања уговора са пружаоцем консултантских услуга, обавесте Агенцију о свом избору. Агенција задржава право, у случају да изабрани консултант не испуњава наведене квалификације, затражи да Корисник достави нову понуду пружаоца консултантских услуга који испуњава наведене квалификације. У случају да Корисник без сагласности Агенције закључи Уговор са консултантом који не испуњава наведене квалификације, Агенција задржава право да не одобри исплату бесповратних средстава.

4.2. Оправдани трошкови

Оправдани трошкови су трошкови за које се одобравају бесповратна средства по овом Програму, а који испуњавају следеће услове:

1. да је трошак настао на дан подношења Пријаве и касније;
2. да су трошкови наведени у Пројекту;
3. да за исте оправдане трошкове није додељена државна помоћ;
4. да су директно повезани са пројектним активностима које су подржане Програмом;

Оправдани трошкови су трошкови пројектних активности обухваћених Пројектом без урачунатог ПДВ, за које се одобравају бесповратна средства, а које Корисник са сопственог рачуна исплаћује пружаоцима услуга ради реализације пројектних активности. Као тренутак настанка оправданог трошка сматра се тренутак настанка обавезе чијим предузимањем се реализују пројектне активности.

Уколико трошкови накнада пружаоца услуга којом се реализују пројектне активности значајно одступа од текућих накнада на тржишту, оправданим трошком ће се подразумевати само део трошка накнаде који одговара износу текућих накнада.

Корисник је дужан да уговоре закључује са трећим лицима која нису повезана лица са Корисником. Под повезаним лицима подразумевају се правна лица која су повезана са Корисником, као и правна и физичка лица повезана са законским заступником Корисника, у складу са законом који регулише привредна друштва.

Под оправданим трошковима се ни у ком случају не могу подразумевати: трошкови гаранција, камате, курсне разлике, царински и административни трошкови, трошкови принудне наплате, путни трошкови и трошкови смештаја запослених код Корисника и консултанта.

Уколико су оправдани трошкови у понуди или фактури изражени у иностраној валути, биће признати у динарској противвредности по званичном средњем курсу НБС на дан издавања тог документа. Ако је издатак везан за активност већ плаћен са банкарског рачуна Корисника у девизама, износ ће се признати у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања. Уколико у току реализације уговора о додели бесповратних средстава дође до промене курса или смањења износа оправданих трошкова у односу на оне дефинисане овим уговором, Агенција ће извршити рефундацију у складу са новим, нижим износом трошкова које је Корисник стварно сносио. У случају повећања оправданих трошкова током реализације, рефундација ће бити ограничена на максималне износе одобрених бесповратних средстава дефинисаних уговором о додели бесповратних средстава.

5. ПОСТУПАК СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА

5.1. Подношење пријаве

Пријаве се подnose електронским путем на Порталу Агенције, креирањем корисничког налога са интернет адресом и њеном верификацијом. Након креирања корисничког налога, Подносиоцу пријаве се омогућава приступ Обрасцу 1 - Пријави, на ком уноси податке и документацију, као и пројектне активности поводом којих подноси захтев за доделу бесповратних средстава (у даљем тексту: *Предложене пројектне активности*). Сваки Подносилац пријаве може поднети једну Пријаву која садржи најмање две Предложене пројектне активности, од којих једна мора бити „Трошкови улиставања на референтне интерактивне платформе (регистрација и евалуација)“. Уколико Предложене пројектне активности не садрже поменуто, Пријава ће се сматрати недопуштеном.

Подносилац пријаве може смањити број Предложених пројектних активности за које захтева одобравање бесповратних средстава до доношења решења којим се одобравају бесповратна средства. Подносилац пријаве може повећати број Предложених пројектних активности за које захтева одобравање бесповратних средстава до доношења решења којим се одобравају бесповратна средства, уколико докаже да су у тренутку подношења пријаве постојале оправдавајуће околности због којих није могао предвидети постојање потребе за додатним пројектним активностима, а на које није могао утицати, као и уколико постоје расположива средства у Буџету Програма за одобравање бесповратних средстава за додатне пројектне активности.

Пријава мора да садржи:

А) **Предложене пројектне активности**, у оквиру којих се наводе износи оправданих трошкова за активности, као и временски оквир у ком се планира њихова реализација. Подносилац пријаве је такође у обавези да достави и доказе о износу оправданих трошкова;

Б) **Упитник о процени пословних перформанси** формиран на бази методологије која је настала по узору на EFQM модел изврности пословања² (у даљем тексту: „Упитник“).

Подносилац пријаве након уноса података и потребне документације потврђује да је Пријава поднета кликом на опцију „Поднеси пријаву“. Образац 1 се затим потписује

² <https://www.efqm.org/>

електронски и прилаже као ПДФ. Пријава може бити мењана и допуњавана до подношења.. Линк за пријаву је доступан до краја Јавног позива, након чега више није могуће поднети Пријаву.

5.2. Обавезна документација за учешће у Програму

Ради доказивања испуњености услова из тачке 3. овог Упутства, Подносиоци пријаве приликом подношења исте достављају следеће:

1. Образац 1 – Образац пријаве на Програм;
2. Образац 2 – Изјава о испуњености и прихватању услова за учешће у Програму (издата под пуном материјалном и кривичном одговорношћу);
3. Образац 3/ Образац 3а – Изјава да Подносилац пријаве и његови законски заступници нису осуђивани за привредне преступе и кривична дела против привреде;
4. Копију уверења надлежног органа пореске управе да је Подносилац пријаве измирио све доспеле обавезе по основу пореза и доприноса, не старије од месец дана од дана објављивања Јавног позива;
5. Копију важећег сертификата система квалитета ISO 9001 или стандарда који у себи садржи стандард система управљања квалитетом ISO 9001 (издатог од стране сертификационог тела акредитованог код АТС или акредитационог тела земље у којој је централа издаваоца сертификата) - *сертификате достављају Подносиоци пријава који имају имплементиран систем квалитета, а у случају да у моменту пријаве немају дужни су да се пријаве на пројектне активности које се односе на имплементацију и сертификацију система квалитета ISO 9001;*
6. Доказе о износу оправданих трошкова наведених у Предложеним пројектним активностима (понуде, профактуре пружалаца услуге које садрже јасно дефинисан предмет и обим пројектних активности, рок за реализацију и планиране трошкове).

5.3. Оцена исправности пријаве и процена пословних перформанси Подносиоца пријаве

Ради ефикасног спровођења програма, Агенција ће формирати Радну групу за оцену формалне исправности пријава, процену пословних перформанси Подносиоца пријаве и верификацију реализације Пројекта (у даљем тексту: „*Радна група*“). Оцена формалне исправности пријаве и процена пословних перформанси Подносиоца пријаве подразумева проверу формалне исправности поднетих пријава, утврђивање испуњености услова Програма, процену пословних перформанси Подносиоца пријаве на основу Упитника и/или на закључака са одржаних састанака са Подносиоцем пријаве, оцену Предложених пројектних активности и проверу података из остале документације.

5.3.1. Процена пословних перформанси

Процена пословних перформанси подразумева оцену следећих области пословања:

- Сврха, визија и стратегија/планирање у компанији, визија, мисија;
- Организациона култура и лидерство/организација у компанији, проток информација, комуникација;
- Укључивање заинтересованих страна (управљање односима са клијентима, управљање људским ресурсима, управљање односима са добављачима)/потенцијални купци, људски ресурси, добављачи;
- Стварање одрживе вредности (процедуре увођења нових производа, управљање производњом, систем управљања квалитетом, логистички и дистрибутивни капацитети)/организација у производњи, процес производње;
- Подстицаји учинка и трансформације (управљање ризиком, управљање

информационим системима, управљање и контрола финансијских ресурса)/резултати кључних процеса, показатељи учинка;

- Перцепција и резултати /резултати односа са клијентима и запосленима;
- Стратешки и оперативни резултати/управљање ризицима, управљање финансијама.

Процена пословних перформанси се врши на основу достављених података у Упитнику о процени пословних перформанси и достављене документације, као и одржавањем састанака са Подносиоцима пријаве уколико се за тим укаже потреба. У Упитнику о процени пословних перформанси је садржана свака од наведених области која има свој сет подобласти, а које могу садржати једно или више различитих питања. За свако појединачно питање могуће је доделити оцену од 0 до 4. Оцена зависи од тога да ли се нека процедура спроводи, у којој мери и да ли за то постоје докази. Максималан број бодова који се може доделити примењујући ову методологију је 1.000, при чему се максималан број бодова расподељује на следећи начин:

- 1) Сврха, визија и стратегија: 100 бодова;
- 2) Организациона култура и лидерство: 100 бодова;
- 3) Укључивање заинтересованих страна: 200 бодова;
- 4) Стварање одрживе вредности: 200 бодова;
- 5) Подстицаји учинка и трансформације: 200 бодова;
- 6) Перцепција и резултати: 100 бодова;
- 7) Стратешки и оперативни резултати: 100 бодова.

Комплексност области, број појединачних питања која свака област садржи, као и оцене додељене за свако појединачно питање сразмерно утичу на укупан број бодова који се додељује за сваку област. Уколико област садржи више питања, мањи је процентуални утицај оцене појединачног питања. Области које су резултирале са најмањим бројем бодова сматрају се областима које би Подносилац пријаве требало да унапреди.

5.4. Решење којим се одобравају бесповратна средства

Радна група је дужна да утврди чињенице које су од значаја за одлучивање, те из тог разлога може тражити од Подносиоца пријаве да достави појашњења или додатну документацију, уз одређивање разумног рока.

Након оцене исправности Пријаве и процене пословних перформанси Радна група сачињава извештај, на основу којег Агенција доноси решење којима се одобравају бесповратна средства или одбацује или одбија Пријаву.

Уколико је пријава благовремена, потпуна и допуштена, односно уколико је Пријава поднета у року, уколико је уз Пријаву поднета сва неопходна документација, као и уколико Подносилац пријаве испуњава услове за учешће у Програму који су предвиђени тачком 3. Упутства, Агенција ће донети решење којим се одобравају бесповратна средства у року од 45 дана од дана подношења Пријаве.

У случају да након доношења решења којим се одобравају бесповратна средства Агенцији постану доступне чињенице и докази на основу којих се недвосмислено може закључити да Подносилац пријаве није испуњавао услове предвиђене овим Упутством у тренутку подношења Пријаве, Агенција задржава право да не закључи Уговор о додели бесповратних средстава.

Решењем се одобравају пројектне активности, одређује износ бесповратних средстава на које Подносилац пријаве остварује право. Износ бесповратних средстава се изражава се у номиналном износу, одређен је у пропорционалном делу од износа оправданих трошкова за сваку одобрену пројектну активности, а према одредбама овог Упутства. Приликом

доношења решења којим се одобравају бесповратна средства, Агенција задржава могућност да не одобри одређене активности наведене у Пријави, уколико се након оцене пословних перформанси утврди да одређена пројектна активност није неопходна за додатно унапређење пословања Учесника или није неопходна за остваривање циљева Програма.

5.5. Пројекат и Уговор о додели бесповратних средстава

Након пријема решења којим се одобравају бесповратна средства, Подносиоци пријаве достављају Пројекат који ће бити саставни део Уговора о додели бесповратних средстава. Пројекат садржи пројектне активности одређене решењем којим се одобравају бесповратна средства, износе оправданих трошкова за одобрене пројектне активности и временски оквир за њихову реализацију.

Корисник је обавезан да о свакој евентуалној промени насталој у току реализације активности предвиђених Пројектом, најкасније у року од 15 дана од дана настанка промене писаним путем обавести Агенцију, као и да достави измењени Пројекат. Уколико је измењени Пројекат у складу са Упутством и решењем којим се одобравају бесповратна средства, Агенција ће исти и одобрити.

Уговором о додели бесповратних средстава уређују се међусобна права и обавезе, одређују се одобрене пројектне активности и износ одобрених бесповратних средстава, начин и рок извршавања обавеза, извештавање о реализованим пројектним активностима, као и извршење осталих обавеза предвиђених Програмом. Корисници су уз овај уговор у обавези да доставе и средство финансијског обезбеђења за добро извршење посла и то: потписану и оверену бланко меницу заједно са потписаним меничним овлашћењем.

Рок за реализацију одобрених пројектних активности износи 18 месеци од дана закључења уговора о додели бесповратних средстава.

6. ПОСТУПАК ВЕРИФИКАЦИЈЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА И НАЧИН ИСПЛАТЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

6.1. Доказивање завршених активности

По завршетку свих одобрених пројектних активности Корисник обавештава Агенцију и у складу са задатим смерницама на Портал прилаже следеће:

- **Извештај о реализованим активностима који се попуњава на Порталу;**
- **Копије фактуре свих испоручилаца, уговоре и другу документацију од значаја за реализацију активности и правдање трошкова;**
- **Изводе рачуна са којег су трошкови плаћени у целости – са означеном исплатом.** Сви рачуни морају бити плаћени са рачуна Корисника;
- **Остала доказна документација у зависности од активности** (фотографије, сертификати, извештај консултанта, извештај о спроведеној евалуацији пословних перформанси која претходи улиставању на референтне интерактивне платформе и други докази су прецизирани Упутством за верификацију).

6.2. Поступак верификације Пројекта и исплата бесповратних средстава

Утврђивање реализације активности предвиђених Уговором, односно Пројектом, а пре исплате одобрених бесповратних средстава, спроводиће Радна група кроз поступак верификације у складу са Упутством за верификацију које чини саставни део овог Упутства. Поступак верификације реализације Пројекта се сматра окончаним након усвајања

Извештаја о верификацији реализованог Пројекта од стране Радне групе, на основу ког се са сигурношћу може утврдити да су све пројектне активности предвиђене пројектом реализоване и да су накнаде за наведене радње исплаћене од стране Корисника. .

Агенција задржава право да, за потребе спровођења поступка верификације Пројекта, од Корисника захтева достављање појашњења, додатне доказе о реализацији активности и другу документацију.

Исплата бесповратних средстава се врши по поднетом захтеву Корисника за исплату одобрених бесповратних средстава који се попуњава на обрасцу одређеним од стране Агенције, а у складу са одредбама Упутства за спровођење поступка верификације.

7. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

7.1. Пословна тајна

Сви подаци и документација о пословању Подносилаца пријава ће се користити искључиво ради остваривања циљева Програма и на исте ће се примењивати одредбе закона којим се уређује заштита пословне тајне.

7.2. Извештавање

Након завршетка активности Корисник има обавезу и да редовно извештава Агенцију о својим унапређењима пословања и резултатима комерцијалних активности.

Извештаје ће Корисник подносити Агенцији једном годишње у периоду од 3 године након реализације одобрених активности, и то електронски на обрасцима који пропише Агенција. Корисник извештава Агенцију о:

- Сарадњи и пословању са МНК,
- Пословању и планираним активностима.

По потреби Агенција може тражити и чешће извештавање.

7.3. Промоција Корисника ка пословној заједници

Корисници ће настојати да у току реализације програмских активности активно сарађују са Агенцијом и доприносе успешној реализацији Програма.

Корисник ће настојати и да активно партиципира на промотивним активностима и пословним сусретима организованим од стране Агенције, да доставља податке неопходне за израду промотивних материјала за промотивне активности и пословне сусрете, као и да извештава о резултатима учешћа на следећим активностима:

- Дани добављача,
- В2В (business to business) састанци,
- Радионице са представницима МНК,
- Достављање информација за упите потенцијалних инвеститора.

8. ВРЕМЕНСКИ ОКВИР ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Агенција ће реализовати овај Програм у периоду од четири (4) године од дана објављивања Јавног позива.

Пројектне активности обухваћене Пројектом, за сваког Корисника, могу трајати до 18 месеци од дана закључења уговора о додели бесповратних средстава.

9. ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНАТА КОЈИ ЧИНЕ САСТАВНИ ДЕО ОВОГ УПУТСТВА

Саставни део овог Упутства чине следећа документа и обрасци:

1. Образац 1 – Образац пријаве на Програм;
2. Образац 2 – Изјава о испуњености и прихватању услова за учешће у Програму (издата под пуном материјалном и кривичном одговорношћу);
3. Образац 3/Образац 3а – Изјава да Подносилац пријаве и његови законски заступници нису осуђивани за привредне преступе и кривична дела против привреде;
4. Образац 4 – Захтев за исплату одобрених бесповратних средстава;
5. Прилог 1: Упутство за спровођење поступка верификације Пројекта.

Датум: 12.децембар 2024. године

Број: IZ-1-01-020-7/2024

За Развојну агенцију Србије

Радосн Газдић,
в.д. директора